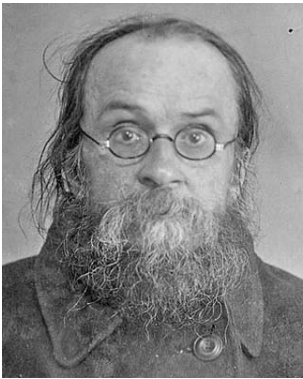

С. В. Шумило

Парфеній (Брянських)

ПАРФЕНІЙ (Брянських Петро Арсенійович; 30. 10. 1881, м. Іркутськ, Росія — 22. 11. 1937, м. Архангельськ, РФ) — церковний діяч. Закінчив Іркутську духовну семінарію (1902) і Київську духовну академію зі ступенем кандидата богослов'я (1907). Протягом 8-ми місяців слухав лекції з біблійських наук у Берлінському університеті. Від 1908 викладав у Красноярській і Смоленській духовних семінаріях (обидві — Росія). 1911 у Почаївській лаврі (нині Кременецького р-ну Тернопільської обл.) прийняв чернечий постриг, наступного року там само рукопокладений на ієромонаха, 1914 у Житомирі возведений у сан архімандрита. Відтоді — заступник керуючого Житомирського пастирського училища; від 1916 — начальник Пастирської місіонерської семінарії при Бізюківському монастирі Херсонської єпархії (нині с. Червоний Маяк Бериславського р-ну Херсонської обл.). Автор науково-богословських досліджень про несумісність християнства і соціалізму. Після закриття семінарії переїхав до Херсона, був секретарем єпископа *Прокопія* (Титова). 1921 патріархом *Тихоном* (Белавіним) хіротонізований на єпископа Новомиргородського, вікарія Одеської єпархії. Представник консервативного крила «тихонівщини», виступав проти обновленства та «липківщини», засуджував червоний терор, колективізацію та кампанію з вилучення церковних коштовностей. Завдяки авторитету серед віруючих Одещини та Херсонщини домігся послаблення тут обновленства. У грудні 1921 заарештований у м. Ананьїв (нині Подільського р-ну Одеської обл.), де був ув'язнений до травня 1922, після чого виїхав до Києва. Тут разом із тимчасово керуючим Київською єпархією єпископом Уманським [Макарієм](#) (Кармазіним) брав участь у здійсненні нелегальних хіротоній вікарних архієреїв Київської єпархії. У жовтні 1922 заарештований, переведений до Харківської в'язниці, після звільнення висланий за межі УСРР. Оселився у

Москві при Даниловому монастирі, де зійшовся з опозиційною групою єпископату. Виступав проти компромісів із радянською владою. Після арешту настоятеля Данилова монастиря 1924 очолив братію цієї обителі. У листопаді 1925 разом із іншими членами «данилівської групи» заарештований у справі митрополита Петра (Полянського), у травні 1926 за звинуваченням у приналежності до антирадянської організації церковників засуджений до 3-х р. заслання у Комі-Зирянський край РФ. Достроково звільнений у березні 1927. Повернувся до Данилового монастиря, де проживав на напівлегальному становищі. У тому ж році категорично відкинув декларацію митрополита *Сергія* (Страгородського) про лояльність і співпрацю з радянською владою. Один із організаторів внутрішньоцерковної опозиції «непоминаючих» (згодом — [Істинно-православна Церква](#)), розбудовував мережу катакомбних громад Істинно-православної Церкви в Україні. Відмовлявся визнавати канонічність московського Синоду митрополита Сергія (Страгородського). У жовтні 1929 заарештований і засуджений до 3-х р. заслання до Казахстану. У листопаді 1934 у черговий раз заарештований за звинуваченням в активній церковній діяльності зі створення контрреволюційної організації «Істинно-православна Церква», 1935 засуджений до 5-ти р. заслання. Покарання відбував у Архангельську, де 17 серпня 1937 знову заарештований, у жовтні того ж року за звинуваченнями в організації контрреволюційної групи із церковників та засланоного духовенства, здійсненні таємних богослужінь, антирадянській агітації та пропаганді фашизму засуджений до розстрілу. Реабілітований 1958. У 1981 канонізований на Соборі РПЦ за кордоном у м. Нью-Йорк (США), 2005 — РПЦ.

Рекомендована література

1. Регельсон Л. Трагедия Русской церкви. Париж, 1977;
2. Просим освободить из тюремного заключения: (письма в защиту репрессированных). Москва, 1998.

Бібліографічний опис:

Парфеній (Брянських) / С. В. Шумило // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-883198>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).